

‘n Telg van Wim van Est.

Memoires van een Bedienaar Radioschakel. Door Hans Bosmann.

Ergens in 1962 werd ik gekeurd voor militaire dienst en goedgekeurd. Ik woonde toen nog bij mijn ouders in de St. Janskerkstraat in Arnhem.

De drie vrienden waar ik in die tijd het meeste mee optrok, werden alle drie al midden 1963 opgeroepen voor de dienst. Hoewel ik zo'n beetje de oudste van het stel was, was ik de laatste van de groep om mijn burgerlijke plicht te vervullen.

Opkomst

Ik werd ingedeeld bij lichte 64-1 van de Verbindingsdienst. Ik moest op 5 februari 1964 verschijnen in het opleidingsdepot van de Technische Dienst (TD) in de Generaal de Bonskazerne in Grave.

De meeste dienstplichtigen die hier opkwamen, waren dus bestemd voor de TD. Maar er was ook een kleine opleidingscompagnie voor dienstplichtigen van de Verbindingsdienst. De meeste soldaten voor de Verbindingsdienst kwamen op in Legerplaats Ossendrecht. Als Grave Verbindelaar was je echt een beetje een buitenbeentje. De meesten werden later opgeleid tot Radiotelegrafist of Chauffeur-monteur. Ik was voorbestemd om Bedieningsman Radioschakel te worden.

Generaal de Bonskazerne in Grave. Foto: X.

Ik heb het in Grave aardig naar m'n zin gehad. We zochten een beetje steun bij elkaar en zo ontstond er al heel snel een goede sfeer onder de jongens.

Doordat ik regelmatig hard liep in de winter en 's zondagsmorgens met m'n racefiets het bos in trok, had ik een goede conditie. Ik hield van sporten en vond de training die we kregen ook nog wel leuk. Aan het einde van de opleiding werd ik zelfs gevraagd om samen met een paar andere jongens, op de ouderdag de demonstraties op de stormbaan te geven.

Niet voederen of aaien s.v.p.

Een paar dingen zijn me nog heel goed bijgebleven. Zo hadden die TD jongens een mascotte. Het was een prachtige kleine zwarte pony, die altijd ook op het appel kwam opdraven met zijn mooi gepoetste koperen bellen. Ik hou van dieren en wilde de pony een keer aaien. De rakker probeerde me meteen te bijten (hij had waarschijnlijk gezien, dat ik van de Verbindingsdienst was en niet van de TD).

Een veldoefening is me ook nog bij gebleven. We zouden twee nachten in het veld blijven, maar dat werd afgebroken vanwege de kou. Het was net iets onder nul! Ik dacht nog, dit is nog eens een leger!!

Aan het eind van de opleiding moesten we letterlijk ons beste beentje voorzetten. We werden beoordeeld hoe we als geheel overkwamen. De hele formatie van het peloton werd omgezet. Ik was 1,76 meter lang en normaal liep ik vanwege die lengte ergens achteraan. Vanwege m'n loopstijl moest ik echter nu links vooraan lopen. Omdat het er niet uitzag als de lange jongens, achter me liepen, schoven die allemaal op naar rechts.

Na afloop van de opleiding werd ik overgeplaatst naar de Hojel kazerne in Utrecht. Van alle jongens, was ik de enige die naar Utrecht ging. De overige jongens gingen allemaal naar het Verbindingsdienst Opleidingscentrum in Ede. Dat was balen. Er was niemand om te steunen.

De meeste andere jongens op onze kamer in Utrecht, waren met twee of drie man afkomstig van dezelfde compagnie in Ossendrecht. Dus, die kenden elkaar al en dat maakte het voor hen gemakkelijker om aan het leven in de Hojel te wennen.

Veel is me niet bijgebleven van die tijd. Alleen dat we een muzikant hadden die lekker boogie-woogie spelen kon op de piano die in het PMT stond. Ik kreeg daar ook voor het eerst in mijn leven de "pokken" prik en mocht drie weken niet naar huis.

Prima plaatsing

Na twee maanden kwam er een einde aan de opleiding tot Bedieningsman Radioschakel en begin juni 1964 werd ik overgeplaatst naar de parate troepen. Ik kwam terecht bij het Radioschakelpeloton van de C-compagnie van het 11Verbindingsbataljon in de Oranje-Kazerne in Schaarsbergen. De C-cie was gelegerd in gebouw E van de Oranje-Kazerne en het Radioschakelpeloton sliep in de kamers 7 en 8 van dat gebouw. Mijn stek voor de volgende 14 maanden werd kamer 8.

Die plaatsing in Schaarsbergen beviel me heel goed. Schaarsbergen is maar een kleine vijf-zes kilometer van het huis van mijn ouders af. Dus een betere plaatsing kon ik me niet wensen. Niet dat ik nu elke avond naar huis ging. Nee, dat niet. Eigenlijk alleen maar op de woensdagavond en natuurlijk in de vrije weekenden.

Ik kende Arnhem op m'n duimpje. Ik was er "geboren en getogen". In de parate weekends was ik dan ook meestal de gids voor de parate maten.

Fietsen is gezond, dus eet meer fiets

Doordat ik weer in de buurt van Arnhem zat, kon ik ook weer 's zondagmorgens gaan fietsen met mijn oude trainingmaatjes. Zelfs na 'n avondje stappen. Dat was goed voor m'n conditie en kwam goed van pas.

De Kazernesportdag kwam er namelijk aan. En iedereen die een beetje sportief was aangelegd, werd uitgenodigd om aan de diverse onderdelen mee te doen. Ik werd ook aangewezen om namens de C-cie deel te nemen. En samen met sergeant Peter de Pijper, Johan Engelhart en nog iemand, wonnen we zo'n beetje de helft van de prijzen.

Er ontstond een leuk groepje om samen te trainen. Daar kwam later in ieder geval ook nog Han Neeskens, de grappenmaker van de compagnie, bij. Al met al hadden we het wel gezellig in Schaarsbergen.

Ook op onze kamer hing er een goede sfeer. Jef Laurentzen zorgde altijd dat er een Grolsch biertje op m'n bed lag als ik terug kwam van het trainen.

Hojel Kazerne, Utrecht. Foto: Ger Vossen.

Prima plaatsing. Foto: X

Sergeant Peter de Pijper.
Foto: Ger Vossen.

Een paar anekdotes van toen.

Er heeft op onze kamer een korte tijd een kunstenaar gelegen. Ik meen dat hij kunstschilder was en als ik me goed herinner was zijn naam Bosveld. Hij was wat ouder dan de meesten van ons en leefde zoals hij dat wilde. In elk geval niet zo als men als militair geacht was te leven.

Op een parate zondag werd het appel afgenomen. Iedereen meldde, zoals gebruikelijk, dat er niemand onwettig afwezig was. Toen sergeant Appie Aalbers plotseling rapporteerde dat er bij hem 'n man onwettig afwezig was, viel er een grote stilte. Ik denk dat dit nog niet vaak voorgekomen was en men eerst in beraad ging alvorens de volgende stap te zetten. Ongeveer een half uur later werd de naam van de kunstschilder omgeroepen op de luidsprekers van het kazerneterrein. Tien minuten later kwam hij alsnog op zijn brommer aanscheuren.

Hoe het is afgelopen weet ik niet, maar Bosveld verdween heel snel van onze kamer.

Sergeant Appie Aalbers.
"Helaas ben ik er ééntje kwijt". Foto: Frits Diks.

Willem

Op een van onze oefeningen zat ik alleen op de schakelwagen toen overste van Tiel binnen stapte. Ik kende hem toen nog niet en zag ook niet dat het een overste was. Waarschijnlijk had hij verwacht dat ik wat zou doen of roepen. Maar toen ik niets deed, nam hij zijn helm af en zei: **"Zo Willem, ken jij dit koppie niet?"**.

Ik weet niet meer wat ik geantwoord heb, maar mijn zwager noemt me nu nog steeds Willem, nadat ik hem dit verhaal jaren geleden eens verteld had.

Overste van Tiel.
Wie kent hem niet?
Foto: Bert Ernste.

De jongens die ik nog goed in herinnering heb, zijn vooral:

Rinus Kweekel. Ik ben nog een weekend met hem mee naar huis in Spijkenisse geweest.

John Altena. Hij begroette me altijd met "Hallo Lichting", omdat we van dezelfde lichting 64-1 waren.

Henk Pierik. De boerenzoon die naar mijn gevoel vaak zaai, oost of een ander soort speciaal verlot had.

Ruland (Floris) Berting. Ik moest zijn naam opzoeken, omdat ik hem alleen kende als Floris. Hij sliep boven mij.

Jef Laurentzen. Die noemde ik al eerder. Jef hielp mee bij een kleine verbouwing bij ons thuis (het plaatsen van een paar schuifdeuren). Hij bezorgde me regelmatig een biertje als ik laat terugkwam en de kantine al gesloten was.

Marinus van Schaijk. Marinus was

vooral héél populair op de vrijdagen voor het vrije weekend. Hij was in die tijd de enige met een auto, een "lelijke eend". Met hem kon je een paar uur eerder het kazerneterrein af. De wacht aan de poort dacht altijd dat het om beroepsmilitairen ging en ze lieten hem zonder controle doorrijden.

Dan was er nog **Han Neeskens**. Ik meende dat hij van het Lijnpeloton was. Ik werd min of meer met hem bevriend, omdat zijn broer ook fietste. Ik vroeg hem of de Neeskens, die ik wel eens onder het fietsen trof, familie van hem was. Dat was warempel het geval.

Han had altijd een antwoord paraat, wat meestal voor de nodige hilariteit zorgde.

Jef Laurentzen zorgt voor voldoende voorraad Grolsch op kamer 8.
Vlnr. Henk Pierik, Dicky Huijsmans, Jef Laurentzen, Hans Bosmann.
Achter hem zit Rinus Kweekel. Foto: Marinus van Schaijk.

La Courtine 1964.

De La Courtine missie was ook voor mij wat speciaals. Tegen de reis zag ik wel een beetje op. Ik werd altijd wagenziek als ik achterin zat. Ik dacht een oplossing gevonden te hebben, door in de cabine op een kussentje achter de bestuurder te gaan zitten.

Sergeant Vossen, die ook pas kort in de parate hap was, vond het prima. En zo zat ik met goed gevoel min of meer verscholen in de cabine klaar voor de tocht naar Frankrijk.

Maar er kwam nog een laatste controle

en ik werd "ontdekt". Op de vraag waarom ik daar zat, heb ik het verhaal uitgelegd. Tot m'n geluk kreeg ik 'n plaatsje als bestuurder in de Wep van Martin van Bergen. Wat mij betreft kon de reis toen beginnen. Ondertussen had ik wel mijn oude racefietsje achterin de schakelwagen gezet. Die ging dus ook mee.

Een van mijn vrienden die bij de Marechaussee terecht gekomen was, werd ingezet bij de verkeersregeling ergens halverwege in Frankrijk. We hadden regelmatig contact met elkaar en hij wist wanneer het 11Verbindingsbataljon voorbij kwam en ik wist waar hij langs de weg moest staan. Bij het binnenrijden van het dorpje, heb ik mijn kop uit het raampje gestoken. We zagen elkaar al heel snel en hadden zelfs nog even een kort gesprekje, terwijl hij naast onze wagen met ons mee rende.

La Courtine was wel even wennen. Vooral aan de WC's, waar ik de eerste dagen veel gebruik van moest maken. De Franse wijn was daar waarschijnlijk de gangmaker van.

Ik heb niet veel gefietst in La Courtine. Het was gewoon te moeilijk om een leuke route te vinden. Ik heb een redelijk goed richtingsgevoel. In elk land is twee keer links gelijk aan rechts. Maar niet in Frankrijk.

Ik was op m'n fietsje vertrokken uit het Camp. Bij een kruising dacht ik: ***"Ik ga hier links en straks nog twee keer en dan ben ik weer terug in de omgeving van Camp La Courtine."***

Die volgende afslagen naar links kwamen echter niet meer. En om te vermijden dat ik uiteindelijk misschien in de Middellandse Zee terecht zou komen, ben ik maar omgedraaid en heb dezelfde weg terug gefietst.

De trips die we maakten in de weekenden vond ik leuk. Vooral toen we naar een wielervedstrijd voor profs gingen kijken. Daar reden topwielrenners, waaronder ook Jacques Anquetil, die uiteindelijk de winnaar werd.

Leuk was ook, dat we naar het vliegveld van Clermont-Ferrand werden gestuurd om een tijdelijke verbinding te maken met Camp La Courtine, omdat de bestaande telefoonverbinding was uitgevallen.

Het was heel jammer, dat het na een weekje alweer voorbij was.

In de grote tent, midden in het Camp trad eens de Dutch Swing College Band op. Dat was echt een super optreden. Ik was al fan van die jongens, maar daarna nog veel meer.

Op weg naar La Courtine. Gelukkig hoefde ik niet in een achterbak te zitten, maar zat als bestuurder naast Martin van Bergen.

Fietsen in Frankrijk, waar tweemaal links niet rechts is.

Eind september 1964 reisden we weer terug naar Nederland. Kapitein Luchsinger had ons van te voren proberen te overtuigen dat de auto bij de grens aan een onderzoek zou worden onderworpen. We hadden een paar sloffen sigaretten verstopt in de apparatuur en waren toch wel een beetje bang voor een eventuele controle. Maar zonder dat iemand ook maar de kleinste blik in één van de wagens gooide, kwamen we weer terug in Schaarsbergen.

Op 1 december 1964 werd ik bevorderd tot soldaat der eerste klasse. En twee maanden later kreeg ik de gele korporaalsstreep. Op 5 augustus 1965 zwaaide ik af en ging met klein verlof.

Voor een korte periode vertrok ik daarna naar Zuid-Afrika en kwam terecht in Port Elizabeth.

Hier was een mooie wielbaan. Ik werd lid van de "Noordweg Fietsrijclub" zoals een wielrijdersclub in het Afrikaans heet.

Een paar jaar daarvoor had een baan wielerteam van de KNWU een bezoek gebracht aan Zuid Afrika. Ze hadden aan de Noordweg Fietsrijclub een paar van hun fietsen verkocht. Eén daarvan, een witte RIH was te koop. Die heb ik gekocht en zo had ik daar in Zuid Afrika, zo ver van huis, de Nederlandse baanfiets van m'n dromen.

Ik ben twee en half jaar in Zuid Afrika geweest. In maart 1968 keerde ik terug naar Nederland.

In 1973 ben ik getrouwd en ging ik werken voor een Amerikaans bedrijf die machines bouwden voor de halfgeleiderindustrie.

In 1980 heb ik een aanbieding van een concurrent geaccepteerd (ook een Amerikaans bedrijf) en met een collega de Europese organisatie van dat bedrijf op poten gezet.

Omdat ik meestal de hele week van huis was, stond mijn hobby, het wielrennen, toen wel op een laag pitje en bleef meestal beperkt tot een rondje op zondagmorgen.

Door het sterk op en neer gaan van de vraag naar halfgeleidermachines, heb ik door de jaren meerdere reorganisaties meegemaakt. Het kantoor in Nederland werd gesloten. Het kantoor in München was de enige locatie in Europa die open bleef. Siemens in Zuid Duitsland was onze beste klant en daardoor konden we overleven.

In München heb ik veel tijd doorgebracht en later ook in Stuttgart, Milaan en op Sicilië.

Met de goede of slechte tijden werd er altijd gezocht naar andere geïnteresseerde bedrijven om een deel of de gehele firma over te nemen.

We werden dan ook regelmatig overgenomen. Zo werden we een Japans bedrijf. Vervolgens werden we overgenomen door het bedrijf, dat ook het bedrijf had overgenomen waar ik in 1973 was begonnen.

Ondertussen hadden de werkzaamheden zich verplaatst naar Azië. De laatste jaren ben ik ook daar regelmatig heen gereisd.

Na mijn pensioen in 2009, heb tot eind 2012 nog een klein urencontractje gehad. Ik vond het wel leuk zo nu en dan een klusje te doen en niet te ver van huis te zijn. De conjunctuur is weer slecht en zo zit een contract er voorlopig niet meer in.

Door de jaren heen ben altijd op een racefiets blijven rijden. We wonen nu in Duitsland vlak over de grens bij Nijmegen. Ik ben nu lid van een wielervereniging in dorpje verderop, waar we drie maal per week trainen. Op deze foto zie je mijn laatste droomfiets een Colnago. Ik hou van Italiaanse fietsen en dan graag een Colnago. Dit is al mijn derde.

Hans Bosmann, Kranenburg (D), 15 maart 2013. Bij bijdragen van Kees Blokker, Frits Diks, Bert Ernste, Marinus van Schaijk, Ger Vossen, X.